

Interview med viceadmiral S. S. Thostrup

I forbindelse med udarbejdelsen af bøgerne ”Fregatterne *Peder Skram* og *Herluf Trolle*. Flådens flagskibe under Den kolde Krig” samt ”Søheltenes Skibe. Historien om søværnets torpedomissilbådene af Willemoes-klassen” gennemførte cand. mag. Søren Nørby den 27. april 2007 et 2¼ times interview med fhv. viceadmiral S. S. Thostrup. Søren Nørbys spørgsmål er sat i kursiv.

Lydfil 1: 20050427-Thostrup-01.mp3

Inden vi går i gang, kan jeg lige høre Deres plan med det her?

Ja. Planen er, først så vil jeg jo gerne høre noget generelt om Deres tid i Søværnet. Ja, De startede jo i 1933 og sluttede i 1980, så det er jo ret mange år. Så jeg har valgt nogle emner for spørgsmål ud, og så tænkte jeg det kunne være, De også selv havde noget, De gerne ville bidrage med. Hovedvægten ligger på Den kolde Krig. De har jo oplevet meget, som jeg ikke ved noget, så derfor er det svært for mig sådan at spørge ind til det hele, fordi det jo godt kan være, De lige pludselig siger, den her historie er også vigtig, og så hører jeg selvfølgelig på den.

Ja, men endemålet?

Ja, jeg vil bruge de, både ... jeg er i gang med en bog om fregatterne af Peder Skram-klassen, jeg er i gang med bog om Willemoes-klassen, torpedobådene, og så har jeg også nogle spørgsmål omkring 2. Verdenskrig af sådan mere personlig interesse. Men ellers er det altså hovedsageligt den kolde krig og forholde til Sovjetunionen.

Til en bog om?

Om Søværnet under den kolde krig.

OK, yes.

Men jeg ved ikke, om vi kan starte med at De fortæller mig, hvorfor De valgte at melde Dem til Søværnet. Det er mange år siden.

Ja. Jeg er jo født i Ålborg og opvokset i Nørresundby, og min far var lods, og senere lodsformand i Ålborg, og han havde jo sejlet en hel del i sine yngre år, så det var naturligt at vi gik i motorbåden og sejlede rundt på Limfjorden, i alle kroge. Imidlertid så havde jeg i skolen en lærerinde i historie, og hun kunne fortælle historie, så man blev fuldstændig bjergetaget. Og det fik mit til at interessere mig temmelig meget for Danmarks Forsvar, så på et vist tidspunkt havde jeg forestillet mig, at jeg skulle ende i hæren. Men så slog min far bak, og sagde at det var meget klogere, hvis jeg blev landmand eller læge eller forstmand. Men hvis jeg endelig ville i forsvaret, så skulle jeg tage marinen. For den kendte han jo igennem. Og han sporede mig altså ind på den maritime tilværelse og gav mig ansvar for vores dejlige motorbåd, som jeg til sidst selv kunne sejle rundt i. Og det blev altså til, at jeg valgte marinen. Så efter gymnasiet, i 3.G, da søgte jeg ind og blev indkaldt til session den 5.juli 1933.

Det var dengang man skrev et brev til kongen for at komme på Søofficersskolen?

Ja. En ansøgning. Det havde jeg skrevet forinden. Kort efter at jeg havde fået studentereksamen så modtog jeg indkaldelse og skulle møde på militærhospitalet den 5. juli. Jeg havde selvfølgelig regnet med, at jeg skulle holde ferie osv, men efter sessionen, hvor vi var syv der søgte, og vi blev antaget alle syv, og fik at vide, at næste morgen, kunne vi møde på Holmen. Og det gjorde vi så. Vi blev modtaget ved bommen, Toldboden, og marcherede over Bommens Vagt og ad linien, Elefanten, og så betaget på de tre panserskibe. Der var PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE og NIELS IUEL. Og vi gik videre ned gennem Holmen, som på det tidspunkt ... da var skibsbyggeriet lige syd for mastekranen netop nedlagt. Men endnu stod resterne der, og der var tømmerstabe osv. Vi vandrede derned og kom ned til beklædningsmagasinet, fik vores kluns, og marcherede derfra ned til en

motorbåd, der ventede, jeg tror det var i Takkelloftsgraven, og så tøffede vi ud på Flakfortet til en eksercerskole for os syv.

Kun jer syv derude?

Ja. Og der var vi så en måneds tid, og det var for så vidt ret spændende, dette store område. Der var en stambesætning derude. Chefen var en orlogskaptajn Wodschow, og næstkommanderende daværende kaptajnløjtnant Kaalund, og en søløjtnant K.O. Knudsen var vores skoleofficer.

Det er sådan nogen navne man har hørt siden, ja.

Ja. Karl Oluf Knudsen, tror jeg han hed. Og så, den mand vi havde mest med at gøre det var underkvartermester, jeg tror han hed Asger Pedersen, en lille stovt tæt fyr, som altså virkede utrolig myndig og holdt os i sving. Og uddannelsen var jo mest militæranstand, tjenestekendskab, geværeksercits med nogle modbydeligt tunge geværer og signalering, og roning. Og mangan en gang da skulle vi ro en tur rundt fortet, og det var strengt. Men den eksercerskole blev sluttet en måneds tid senere, og så blev vi udkommanderet med ISLANDS FALK.

OK, det var hurtigt.

Ja. Lad mig nu lige se. Jo alle syv, vi kom på ISLANDS FALK, og indgik i dæksbesætningen, men oftest som samlet gruppe til undervisning. Og det blev en spændende tur ud i Nordsøen og op til Færøerne. ISLANDS FALK var så tilpas gammel, det var kulfyret, så vi oplevede kulfyldninger, hvor vi ofte deltog i lempningen. Den havde jo, jeg vil ikke sige... en rig... så vi fik ofte en stroppetur, oppe fra bagbord og ned om styrbord, og helst i løb. Og det gjorde jo, at man engang imellem skred. Nå, der var jo ikke meget luksus ombord på skibet.

Nej, det var gammelt på det tidspunkt.

Ja, ret gammelt, det var fra 1906, tror jeg. Men det var et godt skib. Vi befandt os vel ombord og oplevede som Nordsøen, hvor vi ofte havde kontakt med fiskere. Og kontakten bestod i, at der blev sat en båd i vandet, og så var det os læringe der skulle ro. Det gav god træning, over til fiskerbåden og tilbage igen. Og når folk så skulle hejses, så skulle vi klatre op af de såkaldte drenge, og ind på dækket og være med til at hejse. Så vi blev holdt i sving hele tiden. God motion. På Færøerne, det var jo en betagende oplevelse at komme derop og se disse klippeøer, opleve det skiftende klima, opleve sejladserne gennem forskellige sunde, besøge i forskellige småbyer, og jeg tror nok at der blev min interesse for fugle vakt. Der var utroligt mange fugle at se på.

Ja, det er lige stedet.

Vi oplevede ikke noget dramatisk på den tur, vi patruljerede bare territoriet rundt for at blive set. Og fremmede fiskere, de holdt sig pænt på afstand. Så kom vi hjem igen ved begyndelsen af december, og der fik vi at vide, at der var to af vore kammerater som fratrådte. Den ene havde fået nok og valgte at gå tilbage til civillevet, fordi han bare var ude på at aftjene sin værnepligt på en nem måde. Den anden var uegnet og dumpede. Så fem kom ind på skolen som aspiranter. Og der begyndte så en 5 ¼ års uddannelse. Skolen lå i Gernersgade, og den bestod jo i virkeligheden af en fire-fløjet bygning med overdækket indre gård. Den var lavet til en aflang gymnastiksal. Og rundt første sal var der en balkon, så når man kom op af trappen og ud på balkonen, så kunne man komme ind på de forskellige kontorer. Og vores sovesal den lå i den østlige fløj. Og der sov kadetterne, og jo der var to rum. I det ene der sov aspiranter og kadetter af klasse D. Og i det andet rum der sov kadetter af klasse C. Men i virkeligheden ét stort rum. De ældre kadetter havde eget værelse.

Hvilken luksus.

Ja, det var faktisk muligt at skaffe eget værelse. Dog således at man nogle år senere, på det tidspunkt da var kadetkorpset på små 30 mand, men efterhånden så kom der øget tilgang, og så blev pladsen for snæver, og så fik man stillet et af husene i Haregade til rådighed. Og der kunne så den ældste og næstældste klasse bo. Det skete, da min klasse nåede op i ældste klasse. Men indtil, hvad skal man

sige, 1935-36, da kunne vi rummes i Gernersgade. Og som sagt, de ældre de havde eget værelse, og de tre yngste klasser sovesale.

Undervisningen, den var god, meget kvalificerede lærere, både militære og civile. Læreren i fysik han kom fra Niels Bohr Institutet, professor Verner. Læreren i fransk var translatør ved den Franske Ambassade. Læreren i tysk translatør.

Så det var gode folk.

Ja. I matematik en cand.mag. og lektor ved Gammel Hellerup Gymnasium, osv. Og ligeså de militære lærere. Så vi fik proppet meget i hovedet. Og det var jo ikke alene, ja aspirantklassen, det gik så nogenlunde. Der er ikke noget epokegørende at fortælle om det. Men da vi nåede til eksamen... nå ja, vi bestod alle fem eksamen i land, og så skulle vi på togt. Og det togt, det var med INGOLF. INGOLFS jomfrurejse. I 1934, sommeren 34, ja. Og den gik fra Danmark til Bruxelles, derfra til Lissabon, og fra Lissabon til Argos, hvor vi skulle repræsentere det officielle Danmark ved en havneindvielse, som foregik efter at Højgaard & Schultz havde bygget en havn dernede. Og efter... det var jo meget sjov selvfølgelig. Vi blev taget godt imod, og der var en del selskabelighed, herunder kan jeg huske et stort bal på Estoril. Og værten der, generalkonsul Karl Andersen, viste sig at være min senere kones onkel. Det var jeg jo ikke klar over dengang. Men det var livligt, og der blev danset, og de søde piger var utroligt danseivrige, så vi havde sgu en dejlig aften. Og kvitterede med et bal ombord. Og det var altså i Lissabon. Så på reden af Jesobel skete der ikke noget særligt andet end at man kiggede på denne indvielse. Egentlig skulle vi aspiranter have været med, men daværende skoleofficer, en kaptajnløjtnant Quistgaard, han syntes at det var mere præsentabelt, hvis det kun var kadetter i jakkeuniform, så vi fik lov til at overtage kadetternes vagt og se, hvad der foregik fra skibet.

Nå, never mind. Vi paraderede for den portugisiske præsident, der var nede ombord i et orlogsfartøj, og det syntes vi jo var vældigt spændende, gav salut, osv. Hvorefter vi så forlod Jesobel red og stævnede mod Azorerne. Aflagde besøg i Ponta Ligada med tilhørende udflugter. Ret spændende naturligvis. Derefter til Skt. Johns på New Foundland.

OK, så har det også været en lang tur.

Ja, hvor vi navnlig var imponeret af de mange fiskeskonnerter, utroligt elegante fartøjer, man skulle tro det var lystyachter. Der tilbragte vi en del tid, fordi skibet skulle have rensed kedler. Så vi fik jo lejlighed til at se omegnen, og vi fik roet temmelig meget, og vi fik sejlet, fordi vi jo havde sejlerig til vores fartøjer. Men derefter stævnede vi så nordover til Grønland, og skulle op til stationen. Det må så have været henne omkring slutningen af maj begyndelsen af juni, da vi anløb Godthåb.

Vi havde en del værnepligtig ombord, der var mange værnepligtige, som havde søgt at komme med, fordi det var en udenlandstur, det var rygtedes. Og en af dem, en stud.theol., han var ikke særligt praktisk anlagt på nærerne, så hans fornemste job det blev at gå til hånde i kabyssen og skrælle kartofler. Det passede ham heller ikke så forfærdelig meget, så det endte med at han blev fast udkig. Så han tilbragte meget tid på udkig. På vejen ind mod Godthåb så varskoer han pludseligt, skær ret for. Og der blev jo opstandelse på broen. Der skulle egentlig ikke være noget skær. Men man kiggede selvfølgelig. Og så kunne han bagefter, ½ minut, sige, nu fløj skæret. Så det var en flok lomvier.

Nå ja, ha-ha. Ja, man skal ikke tage nogen chancer i sådan en situation. Så er det bedre at varske en gang for meget.

Men vi stævnede altså ind mod Godthåb og gjorde et kort ophold foran. Der var en lille bugt, og lidt oppe på land der var, hvad hedder han, dengang landsfogeds embedsbolig. Og lidt længere nede et salutbatteri. Så vi kom derind og saluterede landsfogeden, og så blev der kvitteret fra salutbatteriet, og så skød vi tre svar. Hvorefter vi gik over i Godthåb skibshavn og fortøjede. Det var sådan en større manøvre med to ankre ude og trosser akter oppe til ringbøjle i land. og så begyndte vi at opleve Grønland.

Godthåb var en meget lille by på det tidspunkt, var det ikke?

Den var ret lille. Fra skibshaven og over, der var 2-3 km, tror jeg, åbent land, klipper. Den eneste bebyggelse, så vidt jeg erindrer, det var en marinestation, det såkaldte Maagehus. Fordi vores lille inspektionskutter, MAAGEN, holdt til deroppe. Og der blev bygget et hus, hvor man kunne opholde sig, når man lå inde. Det blev senere noget udvidet til en egentlig marinestation, da man startede med Grønlands Marinedistrikt.

Ja, en del år efter.

Ja. Men det var meget sjovt at spadsere. Det var meget sjovt at lære det grønlandske samfund at kende. Hvad der jo også skete ved praktisk taget alle byer og bygder, som kunne anløbes af skibet. Så vi beundrede Hans Egedes tue og Jørgen Brøndlunds mindesten. Men der fra Godthåb så gik turen op lands vestkysten med besøg i Sukkertoppen, Egedesminde, Jacobshavn, Godhavn, helt op til Umanak, og sydover til Ivigtut, Julianehåb, og ja det var stort set alt. Vi tilbragte megen tid med patrulje på søterritoriet, lå ofte til ankers på fiskebankerne. Der var egentlig ikke noget ulovligt fiskeri, så vidt vi kunne konstatere. Men der var mange tilfælde, hvor vi måtte bistå fiskerne, lægehjælp eller teknisk assistance. Og det var jo fantastisk at se franske fiskere, portugisiske skonnerter. Og navnlig portugiserne, og til en vis grad franskmændene, imponerede os, fordi deres fiskeri foregik fra småbåde, de såkaldte dorier, altså enmandsbåde, som roede ud, pilkede, og når de havde fået tilstrækkeligt ombord, så tilbage til skibet, hvor fisken blev taget ombord og rensed og saltet osv. Og dorien ud igen til en ny fangst. Der skete selvfølgelig nu og da nogle uheld, hvor vi kunne hjælpe. Det var jo navnlig Fyllas Banke og store og lille hellefiskebanke vi lå på. Og ellers, ja vi fik jo også nu og da grønlandske venner, som vi kunne besøge til kaffemik, og engang imellem havde vi lejlighed for at se dem ombord, også til kaffemik og bagerens wienerbrød. Og det var meget populært, det er klart. Det skete, ikke mindst i Godhavn og Jakobshavn, der skete der ofte det, at en masse af bygdens unge piger kom ned og sang for os. De stod så på klipperne og sang, og der stemmer var fantastisk klare og lyse, så det var ret bevægende at høre. Mange af sangene, det var jo, om jeg så må sige, med danske melodier med grønlandsk tekst.

Det var togtet i 1934, og vi vendte jo så hjem i løbet af september.

Sejlede I direkte hjem, eller sejlede I over Island, Færøerne?

Nej, vi sejlede direkte hjem, faktisk. Og kommer hjem. Og der får vi så resultaterne at vide, at der var fem af os, der bestod, og to som dumpede. Så nu var vi fem udnævnt til aspiranter, nej, nu var vi udnævnt til kadetter i yngste klasse. Og der gik undervisningen på samme facon som tidligere vinteren igennem. Normal skoletid med en udgangsdag og weekendfri. Hver torsdag foregik undervisningen på Holmen, hvor vi navnlig havde fri idræt og maskinlære. Og sådan forløb jo stort set hele vinteren frem til foråret, da kom vi på en eksercerskole for kadetter, hvor vi blev banket igennem og var til skydning på Amager, for derefter at møde i kadetskibet til ekvipering og ny sejlads.

Vi kom ud i 1935. Der skulle vi ikke med det store kadetskib, men der blev lavet en kadetdeling bestående af tre gamle minestrygere, af Springer- og Makrelen-klasse, og med STØREN som kommandoskib. Og vi kunne være seks kadetter i hver torpedobåd, og resten i STØREN. Det drejede sig om en halv snes stykker. Og vi tøffede så rundt i danske farvande og havde ét udenlandsk besøg til Tallinn og Gdynia, og ellers rundt som sagt i farvandene med besøg i forskellige provinsbyer. Det var yderst primitivt ombord. Vi seks kadetter fik anvist de såkaldte fyrbøderbanjer, et rum agter i skibet, og der var to køjer, tror jeg, og så var der en briks på midten, sådan en forhøjning over skrueakslen, og på den der kunne man have yderligere to mand liggende, og så var der to svingehængekøjer. Så der var godt beklumret. Der var ikke meget plads til vores habengut, men vi tømte dog en ammunitionskasse og fik lov til at bruge den som, hvad skal man sige, dragkiste. Vi har en, nej der var to markante oplevelser. Den ene var en besejlingsøvelse i Svendborgssund, hvor STØREN løb på grund. Og det var sådan en misforståelse mellem vagthavende officer og vagthavende kadet. Det var vagthavende kadet, der havde ret, men... vi kom altså til at løbe på den

gale side af et af vængerne. Og der stod skibet. Og vi blev så, med den båd jeg var ombord i, MAKRELEN, vi blev beordret til at forsøge at trække skiber af grunden. Man havde jo naturligvis først lettet skibet så meget som muligt ved at fire ankrene i bund, sætte fartøjer ud, det meste af besætningen gik fra borde, sådan at det blev lettet. Men det hjalp ikke. Vi fortøjede agter, sådan at vi havde stævn agter i forhold til STØREN, og så havde vi en stor wire rundt om fundamentet til torpedoapparatet, og så skulle vi trække i det. Det hjalp ikke. Så chefen, kommandørkaptajn Kjølse, han havde nogen tid i forvejen læst en beretning om slagskibet RODNEYS grundstødning, jeg tror det var i Lime Bay. Og der havde man fundet på at lave besætningen opmarchere på agterdækket, og med bugserbåde forsøgte at trække, og så hoppede de sådan, så skibet kom i rystelser. Og det ville han jo så efterligne og kaldte den resterende besætning ud. Det var kokken og to messegaster, og så stillede de op på linie, Kjølse og de her tre gutter, og så hoppede de mens vi trak. Men det hjalp ikke.

Men det har set sjovt ud.

Ja. Vi morede os dejligt. Men så fandt man på, at de to andre både, SPRINGEREN og STØREN, de var rednings- og minestrygere. Men de kom så i kølvandsorden forbi med høj fart og satte et gevaldigt bovvand. Og vi trak, og så ryk ...

Så fik I den vippet fri, ja.

Ja. Det var en mægtig sjov oplevelse. Og lærerig for kadetterne, for vi kunne jo se, at der var værre problemer der skulle løses i sådan noget.

Den anden begivenhed, det var i Køge Bugt, der havde vi nogle informationssejladser med de tre torpedobåde, altså vi skulle gå kølvandsorden, vi skulle dreje til frontorden, og forskellige skift i positioner og den slags ting. Og under en af manøvrerne der sker det det, at roret i STØREN forkiler sig, mens det er lagt til bagbord, og han rammer ind midt på MAKRELEN og slår en stor revne i maskinrummet, og vandet begynder at fosse ind. Og da fik kadetterne jo travlt, naturligvis. Det lykkedes os at få en lægtemåtte ud. Vi fik bakset torpedoen ud af torpedorør og så lagt den over i bagbords side. Så fik vi lettet så meget, at vandindtrængningen var begrænset. Og så blev vi bugseret op mod København. Og til sidst, så kunne vi sgu sejle for egen kraft ind til Holmen. Og der blev der så beordret omskiftning til en anden båd, som var oplagt, og ordren lød på, at den anden båd skulle mobiliseres udrustet. Altså, fuld drøn på. Og det klarede vi så i løbet af et døgn. Og så tøffede vi videre med den.

Ellers var vi som kadetter nogenlunde enige om, at det havde været et nyttigt togt, vi havde lært en masse, og det var sjovt at være i de små både.

De her fem du var på hold med i din årgang, var det nogen du fulgtes med resten af din tid i Søværnet, eller droppede de ud, eller ...? – blev de alle sammen i Søværnet?

Nej. Efter det første kadettogt, altså i 1935, da afgik tre yderligere. En dumpede ... to dumpede og en gik frivilligt. Så var vi to tilbage. Og jeg mener det var på det tidspunkt...

Nej, det var bare lige en tanke jeg fik. Det behøver ikke været noget vi går i dybden med.

Det er muligt at jeg har talt for hurtigt. Altså, at de allerede dumpede efter aspiranttoget. Det tror jeg i øvrigt de gjorde. Så vi var to kadetter i kladde D og fremover.

OK.

Rigtigt. Den anden kadet, altså min klassekammerat, hed Folkermann¹, og vi fulgtes så ad den resterende tid. I klasse C efter dette her togt med det samme system. Undervisning og så det følgende forår eksercerskole, og så på togt, nu med Ingolf igen. Og det har altså været togtet i 36, som gik... 36, jo der eskorterede vi kongeskibet fra København til Færøerne og Island. Og derefter blev vi frigjort i Island efter besøget der, og så stod vi til Grønland. På vejen over fra Reykjavik mod

¹ Mogens Stæhr Folkermann (f. 1914).

Kap Farvel havde vi ret tyk tåge, men chefen, kommandørkaptajn Lembke, mente ikke at der var så meget trafik, så vi behøvede at gå langsomt, så vi gik ved 10 knob. Skt. Hans Aften, efter at vi havde haft et såkaldt blåt øje, det var et reglementeret selskab i kadetmessen, og vi var tørnet ind, så pludselig lyder alarm, alle mand på dæk, og vi mærkede derefter et bump. Så havde vi vædret et isbjerg. Og heldigvis var det ikke noget ishoved, så skibet led ikke den store skade. Gelænderet på bakken blev bøjet lidt, og der raslede nogle isstumper ned på fordækket, hvoraf en blev båret ned af navigationsofficererne i maskinen for at vise dem, hvorfor vi havde slået fuld bak.

Men vi fortsatte så lidt mere forsigtigt og nåede til Grønland, og der gentog spøgen sig med et besøg i Godthåb og i forskellige tilgængelige byer og patruljer på søterritoriet og assistance til fiskere. Og derefter hjem med et kort anløb af Thorshavn, og så hjem til Danmark og genoptagelse af undervisningen. Man fik jo gradvist lempeligere forhold. Yngste kadetklasse, det var fuldstændigt som aspirantklasse, almindelig klasseundervisning. Klasse C, der havde vi fri for lektielæsning. Det måtte vi selv passe. Altså, så snart skolen var færdig klokken tre, så havde vi fri. Og de ældre klasser, der var det ikke nødvendigt, at vi overnattede på skolen, det kunne vi gøre hos familie. Men øh... Jo, på togtet i klasse C, altså på togtet i 36 til Grønland, der havde vi en speciel, hvad hedder sådan noget, praktikanttjeneste, hos de forskellige eksperter. Man kunne være assistent hos banjemester, hos pumpemester, hos bådsmand, osv. Næsten alle, som bare indgik i vagterne.

Vi lærte regnskabsførendes pligter og arbejde osv. Øh, jo det var vel også i... nej, så i 37, efter fornyet semester på kadetskolen, da skulle vi i 37 ... da var semestret lidt længere for os. Og vi skulle ikke med kadetskib igen. Vi skulle ud på et selvstændigt togt fra august og til jul. Og gøre tjeneste som vagtassistent, altså kvartermester under kvartermesteren. Skolesemestret det gik, det var længere, men ellers stort set uændret. og så kom vi ud med Islands Falk, som kvartermester som sagt. Og der var det særlige, at i løbet af semestret, da var Folkermann blevet syg. Han havde en rygskaade, og var indlagt på militærhospital, så der sad jeg med lærerne alene i timerne og sugede næring til mig, og gik så selvfølgelig på militærhospitalet og fortalte, hvad vi havde oplevet, og hvad stoffet drejede sig om, osv. Jeg tror han ... jo, han kom med den første uges tid ombord på ISLANDS FALK, men så måtte han indlægges igen en måneds tid. Så der var en periode, hvor jeg var alene og blev rigtig godt forkælet i kvartermestermessen, som jeg var optaget som medlem af. Og havde en ret selvstændig tjeneste som vagtassistent på første skifte. Og det lærte man meget af, må jeg sige. Og vi havde station i Nordsøen, og senere på Færøerne, og besøgte Grimsby, Den Helder, Cookshafen, Hamburg, og så rundt på Færøerne. Ret interessant. Folkermann lovede at komme ombord inden vi gik til Færøerne, og så var han med på resten af togtet. Og det sluttede så i december, og så blev vi udnævnt til kadetter af ældste klasse. Og da var undervisningen sådan lidt mere akademisk tilrettelagt. Vi disponerede selv over vores tid, men havde naturligvis manuduktion af lærerne, og havde til gengæld utroligt mange skriftlige arbejder, vi skulle igennem. Og vi skulle holde foredrag og et taktisk eller organisatorisk emne. Og så, da semestret ... det var kortere semestre, så det sluttede samtidigt, det begyndte senere, men sluttede samtidigt med de øvrige, og vi var så på eksercerskole nu for værnepligtige som delingsførere. Og derefter ud med skoleskibet INGOLF igen. Og igen, vi havde jeg tror et kort besøg i Skotland, og derefter Grønland. Og der gik tiden stort som jeg har beskrevet tidligere.

Og så kommer vi ... jo, på det tidspunkt, der havde jo igennem alle årene været nogle ydre problemer, altså nazisterne var på fremmarch, og der var uro rundt omkring. Og den ene markante begivenhed efter den anden, som indmarchen i Rhinlandet og Anschluss, og i 38 nåede man altså frem til en Sudeterland-krise. Og vi hørte det jo over skibsradioen, men hæftede ellers ikke ret meget opmærksomhed ved det. Men da vi kom hjem i slutningen af september, var situationen så alvorlig, så Sikringsstyrken var blevet informeret, og øvelseseskadren lå i Køge Bugt, og vi blev beordret til Køge Bugt for at indgå i den eskadre som vagtskib i Sundet. Og der lå vi så fra jeg tror den 23. september, og vi lå til ankers ud for Dragør, og mens vi lå der, så kom signal fra Dragør, blinksignal, at Folkermann og jeg var blevet udnævnt til løjtnanter. Så havde vi pludselig en lidt anden status ombord, og det var jo meget skægt. Men et par dage efter, så løstes krisen gennem München-aftalen, og Chamberlain kunne tale trygt og erklære fred i vor tid.

Og så begyndte tilværelsen som søofficer med den første udekommando, helt naturligt på Søværnets kaserne, for at gøre tjeneste ved en eksercerskole.

Kunne man så selv vælge, hvad man gerne ville sejle med af fartøjer?

Nej-nej.

Man blev bare udstukket til, at man skulle sejle. Fordi, jeg mener at De røg i ubådene.

Ja, det var et par år senere.

Det var først et par år senere, OK.

Ja. I løbet af oktober, må det have været, blev jeg udkommanderet med ISLANDS FALK igen, for tredje gang, og nu som officer. Og da var det Kjølseren der var skibschef. Og et togt efter samme skabelon, Nordsøen, Færøerne. Og nu havde man jo så som kadet, og navnlig var vi jo to kadetter i ældste klasse, vi delte døgnnet på vagter. Altså, vi var fritaget for hundevagt, men de resterende 20 timer delte vi, sådan at man havde 8-10 timers brovagt og resten tjeneste i forbindelse med daglige øvelser osv. Så der fik man jo lært noget navigation og fik meget rutine. Og det kunne man jo så nyde godt af som vagtchef på ISLANDS FALK.

Vi havde lærlinge med. Jeg tror det var Heisterberg-Andersens klasse. Heisterberg-Andersen / Brinck-Lunds klasse, der var med i 39, næh, i 38. Hvor vi var på Færøerne. Vi kom hjem ved juletid, og så af sted igen. Og jeg tror, det var i begyndelsen af 39, jeg blev frakommanderet og skulle så ud... jo, jeg skulle vist egentlig have været ud med et bevogtningsfartøj, men det blev ændret til at jeg kom med PEDER SKRAM, som blev udrustet. Den var jo egentlig bestemt til ophugning. Den blev udrustet og indgik i en beredskabsstyrke, hvor vi havde det meste af flåden udrustet, med NIELS IUEL, PEDER SKRAM, seks torpedobåde, mineskib og to minefartøjer og seks eller syv ubåde. Og et par ministrygere. Så det var jo, efter vores forhold, en anelig styrke. Og vi havde to måneders intense øvelser. Det var virkelig noget, der gav. Og så efter en kongerevy i begyndelsen af juli, der blev alle disse beredskabsudrustede fartøjer oplagt igen. Så kom jeg ombord i NIELS IUEL og gjorde tjeneste der indtil, faktisk indtil krigens udbrud. Så skulle jeg så tilbage til PEDER SKRAM, som var blevet min mobiliseringspost.

De blev også gift i 39, ikke sandt?

Ja-ja. Jeg ved ikke, om sådan en lille historie hører med?

Jamen, jeg lytter gerne. Jeg synes det er meget interessant, det her.

I 1938 på kadettogtet, var der en af kadetkammeraterne, fra intendanturenheden, der hed Clementsen, kaldt Clemme. Han var lidt ældre end jeg var, men vi kom godt ud af det sammen. og en dag, vi havde fået post, så bemærkede han, at jeg hang lidt med næbbet, og så siger han, hvad pokker er der i vejen med dig. Så forklarede jeg ham, at jeg havde fået brev fra en veninde, som sagde, at det her, det kunne ikke nytte noget med så langt et fravær. Så det ville hun ikke være med til. Så siger han, det skal du sgu ikke være ked af. jeg har en sød søster, hende kan du få for en kasse øl.

Så, da vi kommer hjem og blev udnævnt... han blev udnævnt til intendanturløjtnant, og jeg til søløjtnant, og vi gjorde tjeneste på kaserne, og kasernebygningen FYEN sammen. Og en dag siger jeg til ham, vil du ikke med i byen og spise middag. Nej, jeg har lovet min mor at komme hjem, men du kunne jo gå med, så kan du se hende [søsteren]. Og jeg kom så med, og da vi kommer til Hellerup og kommer op af trappen til jeg tror anden sal, der stod den unge dame, og så har vi holdt sammen siden. 65 år, ja snart 66 år.

Det er imponerende.

Det var meget skægt. Så han fik sit øl.

Se, noget af det, jeg har fortalt her, det står jo i Tidsskrift for Søværnen. Jeg tror det var i 1992.

Men jeg synes det er meget mere interessant at høre Dem fortælle end at læse, det må jeg indrømme.

Hvis der er uoverensstemmelse mellem det., jeg har sagt, så er det der står i tidsskriftet rigtigt.

OK.

Selvfølgelig. Men i øvrigt så burde jeg jo bruge ... jeg har en kalender her, meget flot, som jeg fik da jeg gik i pension. Ja, det må være marinestaben, der har lavet den. Med datoer i.

Den er flot.

Lige fra starten. Og så med billeder af de forskellige tjenestesteder.

Ja, den er flot. Den har de godt nok brugt lidt... det er Dem, der står...

Ja, og Bistrup. Ulrich og Kalmberg. De to. Ved Vinterkrigens begyndelse, da stak de af og meldte sig til det finske flyvevåben. De var begge uddannede marineflyvere. De blev skudt ned begge to, men Ulrich overlevede og kom tilbage. Men han havde et par granatsplinter i kroppen, som han havde besvær med.

Det er nogle flotte billeder de har fundet her.

Ja, ærlig talt, det synes jeg også.

Ja, det må jeg nok sige.

Men så bryder krigen ud 1. september, eller 3. september var det vel officielt. Og der blev De kommanderet ombord på ...?

På PEDER SKRAM. Den var jo oplagt, så vi skulle lige rigge den til, og vi fik en ny besætning, så vi skulle altså til at lave en eksercerskole for dem også. Men vi kom af sted midt i september og sluttede os til eskadren, der var formeret som beredskabsstyrke og havde station i Århus Bugt. Og der lå vi så i efteråret 39. Havde nogle intense øvelser, og ... lad os nu se engang. Jo, i november blev der givet ordre til udlægning af miner i Sundet og bælteerne. Og det var kontrollerede miner, som blev lagt sådan, at der var en gennemsejlingsåbning, og der skulle være stationsskib og bevogtning. Og dertil skulle man så benytte INGOLF og HVIDBJØRNEN. Og her i Københavnsområdet der kunne man jo have Middelgrunden som station, og så leje et par civile fartøjer. Men foruden INGOLF og HVIDBJØRNEN, så blev torpedobådene dirigeret til henholdsvis Storebælt og Lillebælt for at være patruljefartøjer. Og det vil sige, eskadren, eller beredskabsøvelsen skrumpede ind til praktisk talt ingenting. Der lå så NIELS IUEL og PEDER SKRAM tilbage. Ved juletid bliver PEDER SKRAM dirigeret til Holmen, hvor vi skulle have installeret luftværnskanoner, som man i virkeligheden tog fra ubådene.

Ja, de her 40 mm Bofors.

Ja. Og det skete altså i løbet af julen og den første uges tid af januar. Så gik vi tilbage til Århus Bugt.

Var der ikke meget is i de danske farvande på det tidspunkt?

Det var begyndt at komme. NIELS IUEL blev så dirigeret på Holmen for også at få skyts og vistnok også skibsbesætning. Men vi havde så station i Århus og gennemførte en del øvelser. Men 17. januar var vi nødt til at gå i havn. Da havde vi en skydeøvelse nord for Svanegrunden, eller syd for Tunø, om man vil, og der kunne vi i klar luft praktisk taget se projektilerne, men vi kunne ikke se noget nedslag, fordi der var is. Ganske vist så havde vi en kraftig bugserbåd til at slæbe skibet. Det var nyis for den sags skyld. Men det var umuligt at gennemføre flere artilleriskydninger. Og så fortsætte frosten så vi måtte holde os i havn. Og der lå vi så, jeg tror til hen i marts. På et eller andet tidspunkt i foråret, da sker denne Altmark-affære, og det betød ... jeg tror det var i løbet af marts måned, det betød at man dirigerer PEDER SKRAM og tre torpedobåde, som ikke havde job, til Frederikshavn, fordi man nu ville styrke noget bevogtning deroppe. Så man havde altså PEDER SKRAM, tre torpedobåde af stationeret i Frederikshavn, man havde opmålingsskibet HEJMDAL i Hirtshals, og

man havde BESKYTTEREN i Esbjerg. Alt sammen for at, om jeg så må sige, overvåge og bevogte søterritoriet. Det var jo det, der var admiral Rechnitzers hovedpine, at han var nødt til at sprede skibene til den slags lokalopgaver, så der var ikke den knytnæve han startede med i Århusbugten. Og der lå vi så, vi havde en torpedobåd på patrulje, nu var der to, og så en lå i stand by i havn. PEDER SKRAM lå normalt til ankers på Frederikshavn red, og vi fulgte jo spændt begivenhederne. Jeg kan huske der lå en tysk damper til ankers også, og skibschefen for PEDER SKRAM, Bjørn Andersen, var i syv sind om han skulle borde skibet og undersøge hvad der var, eller lade være. Men han valgte altså at lade være. Jeg tror heller ikke der var noget særligt, men tanken strejfede ham, at der kunne være noget fordækt ved sådan et skib. Vi hører så, jeg tror det var 8. april, om den engelske minelægning og torpedering af ... eller et tysk skib "Rio de Janeiro" i Kristiansand, tror jeg også.

Ja, og der var tyske soldater ombord, ikke?

Ja, der var soldater ombord. Og jeg må lige indskyde, at vi havde forinden hørt, at ... jo, vi havde to flyvebåde med, og de foretog rekognoscering, og en af dem var fløjet langs med vestkysten for at overvåge territoriet derfra, og var blevet beskudt af en tysk trawler. Det var daværende løjtnant Ziegler, der var pilot. Nå men den 8. april hørte vi altså disse ting, om mineudlægning og torpedering. og hvad gør man, når man ligger til ankers ombord. Fordriver tiden. Og det gjorde officererne. De ældre officerer fordrev tiden med at spille tarok i messen efter middag. Og pludselig, under spillet, klokken var vel ti om aftenen, så rejser chefen sig, smider sine kort og siger, næstkommanderende, slå klart skib. Og det skete jo hurtigt, og i løbet af no time med den rutinerede besætning, så var der klart skib. Og så blev det beordret ... altså, man kunne ... hvad hed den ordre... Overgang til krigsvagt, altså klart skib, og så kunne den halve besætning være på vagt, og den anden kunne gå til køjs. Og der lå vi altså i krigsvagt natten mellem den 8. og 9. april. Og ved sekstiden om morgenen fik vi en meddelelse fra Skagen, der sad kommandør Hausborg (?) som distriktschef. Han havde via telefoncentralen i Skagen fået at vide, at tyske tropper var overskredet grænsen. Og det kommunikerede han så til os, og ½ time senere fik vi besked fra Søværnskommandoen, at ... den lød noget i retning af, klart skib, ikke skyde. Og så fik vi jo over radioen kendskab til, hvad der var foregået. Og der lå vi så. Vi havde på et eller andet tidspunkt set mange tyske skibe på vej nord over, både orlogsskibe og transportskibe. Men ikke noget ind over til Frederikshavn. Der var overflyvning, og først hen på eftermiddagen så kom der tyske tropper til Frederikshavn, og der var jo så besked om, at vi skulle gå i havn. Og der skulle afleveres en maskindel til den tyske militære myndighed, og så skulle vi bare afvente nærmere. Der lå vi et par dage.

Hvordan var stemningen ombord, altså havde man lyst til at sænke skibet eller sejle til England, eller var man bare sådan nærmest lammet?

Man overvejede meget stærkt at sejle, gå til England. Og både torpedobådernes og PEDER SKRAMS folk var ivrige efter at komme af sted, men på et chefmøde tror jeg nok man havde erkendt, at for det første var torpedobådernes aktionsradius utilstrækkelig, og PEDER SKRAMS fart var for ringe. Vi havde endnu ikke haft øvelser med det nye luftværn. Så alt i alt valgte man at følge regeringens ordre og blive. Der havde været mulighed for enten at gå til Sverige eller til England. Så vi lå altså der. Det eneste opmuntrende vi så, det var en tysk krydser der var blevet torpederet, men som kunne holdes flydende, og som blev bugseret syd over. Og det stod vi og betragtede med stor fornøjelse. Men stemningen var selvfølgelig trykket.

Efter nogle dages forløb så fik vi besked på, at vi skulle afgang og gå ind til Horsens. Både PEDER SKRAM og de torpedobåde. Og vi gik jo så fra Frederikshavn i kompagni. Altså, med torpedobådene som bevogtning, og PEDER SKRAM klart skib, syd over, og ud for Djursland kan jeg huske, at der blev der observeret en hel del lette tyske enheder på vej nord over. Og Bjørn Andersen lod så overgå til klart skib og baksede kanonerne ud mod tyskerne, fordi han havde altså fornemmelser, den mand. Men der skete ikke noget. Men bare det, at han havde en fornemmelse af, at man kunne vente sig hvad som helst fra den anden side.

Nå. Vi kom videre og kunne til sidst stå ind til Horsens Fjord og fortøje skibet. Og der lå vi så. Jah, jeg kan såmænd ikke huske hvor længe. Men i hvert fald for midt vedkommende ... altså, en af mine

yngre kolleger, Jørgen Pedersen, han var klassen under mig, han og jeg vi turede rundt i omegnen, besøgte Bygholm og cyklede rundt. Vi havde fået organiseret nogle cykler. Og vi lånte vores Vad-båd, satte sejl på og sejlede rundt på Horsens Fjord. Så efter omstændighederne, så nød vi tilværelsen.

Og hvor længe lå I så i Horsens?

Ja, det kan jeg ikke rigtigt huske, men i hvert fald, for mit vedkommende da fik jeg besked på, at et par dage efter vi var kommet dertil, så skulle vi have alt vores krudt sejlet til København. Og da havde man chartret en galease og fyldt den med krudt, og så skulle jeg sejle med som en slags kontrolofficer. Og vi tøffede ud af Horsens Fjord og rundt Samsø, op i Storebælt, og havde fundet ud af, vi ville gå igennem det såkaldte Snekkeløb ved Sjællands rev. Men da blev vi stoppet af nogle tyske fartøjer. Der var temmelig mange tyske fartøjer lige i det område, og det viste sig, at man var ved at lægge en netspærring fra Sjællands rev over mod Hjelm, og de havde allerede spærret Snekkeløbet, og så blev vi anvist en gennemsejling i den nordlige del. Det forlængede selvfølgelig turen noget, og vi kom så først hen under aften til København, uden at der skete videre, og fik lodset vores dyrebare last. Og jeg tog så tilbage til Horsens. På det tidspunkt indgav jeg en ansøgning om at blive optaget på geodætisk kursus, men fik afslag, fordi man ikke kunne undvære mig til vagttjeneste. Det grinede jeg jo lidt af, fordi vagttjeneste i Horsens, det var ikke noget særligt givende. Men så kom der endelig en udkommando, jeg skulle med opmålingsskibet FREJA, på søopmåling i Samsø bælt. HEJMDAL og FREJA skulle foretage en revision af den danske søopmåling, fordi tyskerne påstod, at vores søkort var unøjagtige. Det skyldes at et tysk transportskib var gået på grund på Hatter Barn, altså en lavvandet grund der ligger omtrent midt farvands. Og de sendte dokumentation ind i form af, at deres pladsbestemmelse, der var foretaget ved en dobbelt vinkelmåling, altså med sekstant, og vi målte vinkler til tre punkter. Og på den måde kunne man altså bestemme sin plads ganske nøjagtigt. Undtagen, hvis de tre punkter og skibet lå på samme vinkel. Og det gjorde de. Så tyskerne havde altså begået den navigatoriske bommert at bruge tre punkter på Samsø, som lå på samme cirkel, samme position som på Hatter Barn. Men Søværnskommandoen var interesseret i at få lavet noget opmåling, bl.a. fordi man ville opstille nogle radiopejlestationer på Vejrø og nogle små sandbanker, der hedder Bosserne. Så vi foretog altså opmåling. Tyskerne havde besat, eller havde etableret et batteri på Kniben, og der var en vagt, og det synes vi var et godt punkt at bruge til pladsbestemmelser. Så vi indgav en anmodning til de tyske myndigheder om vi kunne få lov at gå op og pladsbestemme det nøjagtigt. Og det fik vi. Og der kunne vi så sidde samtidigt og tegne batteriet af, ha-ha.

Ja, selvfølgelig.

Og kanonerne, det var i øvrigt 5 cm fra HERLUF TROLLE, som var flyttet fra Kongelunden og derop. Så vi fik altså pladsbestemt udkigstårnet og en del yderligere oplysninger til efterretningstjenesten. Og så lå vi for øvrigt der en tre ugers tid med basis i Kalundborg, og så opmåling i Samsø bælt.

Jeg stopper den lige...[skift til ny fil]

... og når ind i Sverige.

Ja, det er jeg klar over, men det er stadig meget interessant at høre det.

Hvis jeg lige må springe i det, så vil jeg først og fremmest høre dig, om det er i orden at jeg om en 14 dages tid sender dig nogle sider om det, vi har skrevet om fregatterne af Peder Skram-klassen. Fordi, det var jo også noget du var involveret i. Hvor involveret var du i selve beslutningen og konstruktionen af fregatterne og den her debat der var om, hvordan de skulle se ud?

Det skete jo i 1950'erne, de sene 50'ere, da blev programmerne formuleret. Og det såkaldt dansk-amerikanske skibsbygningsprogram, altså det der hed Cost-Sharing. Det var vidst det, som også omfattede fregatterne, tror jeg. Det var gået i gang, så bygningen må være begyndt i begyndelsen af 60'erne.

Netop.

Det blev efter min opfattelse ikke helt, som vi kunne ønske det. Der var en dansk teknisk gruppe der samarbejdede med amerikanerne, men det var hovedsageligt amerikanerne, der satte fingeraftryk på projektet. Det var jo snedigt nok, at man kunne bruge jetmotorer, eller ja, det var jo en slags jetturbiner, men efter min opfattelse så mhp benyttelse i danske farvande, så var skibene jo relativt store. Det gjorde nu ikke noget, for det gav også udholdenhed, men maskinen optog en urimelig stor del af skibets volumen, og det synes jeg måske kunne have været udnyttet bedre, eller til et lidt mindre displacement. Imidlertid fik vi skibene, og de viste sig at være fremragende til masser af formål. Men det vakte ikke politisk velvilje. Jo, nok i de borgerlige kredse, men socialdemokraterne var absolut imod alt, hvad der lugtede af større skibe. Så da socialdemokratiet kommer i regering i... nu er vi fremme... i 70, ja. Det har været lige omkring 70, da stiller man forslag til en ny ordning, og for flådens vedkommende afskaffelse af større skibe, forøgelse af antallet af motortorpedobåde og et skoleskib kunne der godt blive til blandt inspektionsskibene. Det forslag blev ikke til noget, fordi det blev skiftet regering. Men på et eller andet tidspunkt ... så er vi fremme i nærheden af 72, skifter man regering igen, og så genfremsættes det. Der var ikke enighed i socialdemokratiet. Orla Møller var ikke helt enig med Kjeld Olesen.

Jeg skal lige indskyde, at under den konservative ... nej, det må være V-K-R regeringen faktisk, da fik Ninn Hansen etableret en forsvarskommission, Forsvarskommissionen af 1969, hed den vidst, med Lancet som formand og med politisk og sagkyndig repræsentation. Det var en tung maskine, og der var ikke rigtig lyst til at tage om nælden, så man diskuterede navnlig uddannelsesproblemer. De radikale var særligt interesseret i uddannelse af værnepligtige, og så kort tjenestetid som muligt, osv. Og jeg havde en mulighed for på et eller andet tidspunkt at fortælle lidt om flådeproblemerne og flådens anskaffelsesbehov og planer, men der var ikke særlig interesse i at høre på det. Så, ha, inviterede jeg kommissionens medlemmer til at besøge PEDER SKRAM og der få et indtryk af det skib, og så i øvrigt at få mulighed for at stille spørgsmål. Til min store skuffelse så var der kun en der meldte sig, det var Kjeld Olesen. Men vi arrangerede så en demonstrationstur på Sundet, og han fik set skibet, og jeg kan ikke udtale mig om, hvor interesseret han egentlig var i det, men da vi havde været rundt i skibet og snakkede om det og sad i messen, så kom der en anmodning til mig fra to værnepligtige. Jeg var jo altså chef for Søværnet dengang. Men de ønskede altså gennem mig at få foretræde for ministeren. Han må have været forsvarsminister på det tidspunkt, ja. Og han øjnede jo straks en mulighed for, at der var to der ville brokke sig over forholdene og komme til ham og bede om hjælp, så de var hjertelig velkomne. Og så kom de to gutter op, og så sagde de, at de gerne ville vide, hvad ministeren havde imod deres gode skib. De havde hørt, der var så meget kritik, men de ville gerne sige til ham, at det var et godt skib, og et effektivt skib, ha-ha. Det var vældig sjovt. Den blev ikke kommenteret ret meget, men han havde altså taget noget til sig.

Arbejdet i Forsvarskommissionen skred kun langsomt frem, og det endte med, at man ville lave en beretning, og ikke en betænkning. Det var en af Lancets ideer. Jeg havde forventet at der, som det stod i kommissoriet, ville komme en debat om værnens sammensætning og omfang, så jeg lavede et lille notat... der var lige det, nemlig, at jeg tror der fra hærens side var lagt ... nej, venstre lavede et oplæg til en forsvarsordning, og så ville de konservative også. Og general Kragh, der også var medlem af forsvarskommissionen, spurgte så, om jeg ville lave den del der vedrørte Søværnet. Og så gik jeg i gang med at lave notater. Dem fik han, og det indgik i kommissionens ideer. Men stadigvæk skete der ikke noget. Så tænkte jeg, OK, nu tager jeg det der notat og ekspanderer det lidt, sådan at det står som et dokument fra min side. Det andet, det var jo fra de konservatives side. Og i løbet af april måned skifter vi forsvarschef, der kommer Blixenkronen til, og var ude i Søkvæsthuset til en drink, og så siger jeg til ham, jeg har sådan et papir, kunne du ikke tænke dig lige at læse det igennem. Det ville han da gerne. Så ringer han næste dag og siger, at han havde læst det med stor interesse, om han måtte have lov at give det til ministeren. Så sagde jeg, inderligt gerne. Det er skrevet for at blive brugt. Et par dage senere bliver jeg kaldt til ministeren, og han sagde at han havde læst det med stor interesse, om jeg havde noget imod, at det blev overdraget til Folketingets Forsvarsudvalg. Nej, det var da helt i orden. Formanden der var Orla Møller, og jeg blev så kaldt til samråd med dette udvalg, og kunne så fortælle lidt mere om det. Det blev til, at udvalget indstillede at der blev stillet krav til de to andre værnsschefer om at lave noget tilsvarende, og det fik de besked på, og de måtte ikke tage munden for fuld, de måtte sørge for at det var realistisk. Det var nemlig grundtanken hos mig, at det forslag jeg skulle komme frem med, det skulle være gennemførligt og politisk spiseligt.

Har De en kopi af det stykke papir, jeg kunne egentlig godt tænke mig at læse det?

Ja, det tror jeg. det er også muligt at det findes i Tidsskrift for Søværnen.

Det kan godt være jeg skal starte med at kigge der, ja.

Men jeg havde forinden fået en sag, en skrivelse fra Kjeld Olesen, der fra forsvarsattachéen i Bonn havde modtaget kopi af en artikel skrevet af en tysk søofficer om en Ostseekorvette på 1200 tons, og det ville han gerne have en udtalelse om. Lidt skadefro, fordi han ikke regnede med, at det var noget vi kunne være interesseret i, når vi havde de 2800 tons store fregatter. Jeg fik så en snak med ham og sagde, at disse tanker stemte meget godt med vores overvejelser, vi kan godt lave en korvet der er halvt så stor, dvs 13-1400 tons. Top, sagde han. Der indgik i mit forslag tre korvetter, og yderligere tre når Peder Skram-klassen skulle ud, så vi stod på seks større skibe.

Men fik bare kun de tre små?

Vi fik kun de tre små, for politikerne glemte den forudsætning. Man kan sgu læse den på folketingssiden, der står det der notat gengivet. Hah, men det blev jo overtaget af begivenhedernes forløb. Vi fik de tre, og jeg kan huske, da jeg gik af, da havde vi fået den første af dem. Og på det tidspunkt var der disponeret, så hele flådeplanen ville være gennemført i begyndelsen af 1980'erne. Og den blev kaldt Flådeplan 82, meget skægt. Det kunne ham Knud Østergaard, der også på et tidspunkt var forsvarsminister, han havde bidt sig fast i det der med 82, det var en god idé at have sådan en målsætning.

Nå, men det var jo om de store skibe?

Ja. Det var jo en meget skæg lille ting der.

...[skift til ny fil] ...

I Flådeplan 82 indgik jo også Willemoes-klassen, men der gik nogle år fra man begyndte projektet i 68 til den første enhed løb af stabelen. Der gik jo næsten ti år før de var klar til at hejse kommando. Jeg ved ikke, om De kan fortælle noget om den proces, der ledte til torpedobådene af Willemoes-klassen?

Jo altså målsætningen var oprindeligt 24 torpedo- og undervandsbåde. og skulle vi have 18 torpedobåde, og vi havde på det tidspunkt vel nok ... jeg tror vi havde 16. Vi havde ti eks-tyske, Falken- og Glenten-klassen, tror jeg de hed. Der var ti i alt. Og så havde vi seks Søløven, og så var der seks numre tilbage til undervandsbåde. Tallet seks indgik i Flådeplan 82. Men vi skulle altså erstattet de gamle, og i første række skulle vi erstatte de tyske både, af Glenten- og Falken-klassen med ti enheder. Og så de seks resterende, den engelsk Søløven-klasse, de holdt et stykke længere. Projekteringen af Willemoes-klassen lod jeg henvise til et udvalg under torpedobåds ... hvad, hed det eskadren eller afdelingen dengang?

Ja, jeg tror det var Kieler, der var stærkt indblandet i det. Og direktivet var, at man skulle skæve til den svenske Spika, og i nogen grad også til de tyske både. Og de startede altså en planlægningsproces, der endte med nogle typekrav. Og vi havde derunder en vis kontakt med tyskerne, som kom med nogle forslag. Så til syvende og sidst var et projekt færdigt og kunne så igangsættes, da der var penge til det. og pengene fik vi jo i forbindelse med ... har der været nogen, næh, jeg tror sgu ... der var problemer med at skaffe penge, men vi fik på et eller andet tidspunkt en bevilling.

Men, hvorom alting er, vi fik en bevilling til otte både. Og på et eller andet tidspunkt blev der lagt to til, og det var vistnok navnlig på Blixenkrones foranledning, fordi han mente at tallet i planen skulle opfyldes. Og ja, der var jo også tale om bevogtningsfartøjer, de otte bevogtningsfartøjer, som indgik i planen.

Ja, Daphne-klassen.

Ja, Daphne-klassen, og som blev til ni, fordi seriebygningen gjorde, at man ikke brugte så mange penge, som hidtil. Men helt klart, bevillingen var oprindeligt otte og tillæg to. Og den sidste, ja, jeg kan sgu ikke huske hvornår den blev færdig.

78, tror jeg, den sidste. Men det kan jeg faktisk heller ikke lige huske.

De var i hvert fald færdige, da jeg gik af, alle sammen. Og da havde vi altså også fået bevogtningsfartøjerne bygget, de var bygget med amerikansk forbillede, altså ved patrol craft. Og vi havde fået de seks plus fire kuttere af Barsø-klassen, og de sidste fire, jeg kan ikke huske... hed det Farø-klassen, det gjorde det nok. Man kunne kende de to klasser fra hinanden, de var næsten ens, men man kunne kende dem fra hinanden, fordi den første havde fem bogstaver, og den anden fire bogstaver, men alle sammen med endelsen ø. Jeg var meget stærkt interesseret i navngivning. Og at man havde et navngivningssystem, sådan at flådeførere, det var de store skibe, og korvetter, det var klassisk mytologiske, og torpedobådene, det var de små flådeførere, bevogtningsfartøjerne, det var nordisk mytologi eller mytologiske. Det blev jo til Daphne-klassen, så det var en blanding. Det var meget skægt at pusle med.

... [skift til ny fil] ...

Nu springer vi lidt i det.

Det gør redaktionen vanskelig, ha-ha.

Ja, men jeg tænkte på, om vi kunne snakke lidt om Deres tid som chef for Søværnet, altså startende i ... De tiltræder i 65?

Ja, da havde jeg været stabschef ved Enhedskommandoen. Altså, jeg slutter til søs med ÆGIR, og havde der fået antydning, at jeg skulle ned og være stabschef i Kiel ved flådehovedkvarteret dernede. Det blev ændret, sådan at jeg skulle rykke til Jylland. Og ham der var udset til at være stabschef der, Wesche, han skulle rykke til Kiel. Det var blevet fastlagt i december, hvad blev det... december 60... december 61, rigtigt. Og den 8. januar kunne jeg stryge kommando og gå i land som midlertidig kontreadmiral og stabschef. Vi samledes derovre, Tage Andersen og den tyske general von der Gröben og jeg. Og så begyndte opbygningen af den stab. Og det sker altså under primitive forhold, men vi fik stillet et tidligere tysk infirmeri, senere en skolebygning for flyvevåbnet, til rådighed. Det blev indrettet til kontorbrug. Og vi fik hæderlige domicil der. Og så fik vi lov til at trække på bunkeren i Karup, den store kommandobunker. Der fik vi en sektion. Det udviklede sig ret imponant, der var meget at lave. Der findes litteratur om det.

Det ved jeg godt.

Ja. Da vi når frem mod... altså i 65, at jeg kan overse, at nu skulle jeg væk derfra, og så var ... jeg kan huske, at Linde, der dengang var chef for SOK, han skulle til Kiel, det var blevet bestemt, og overtage kommandoen dernede, det var skift dansk tysk. Så satte jeg næsen op efter at komme til SOK, fordi jeg synes det måtte være en dejlig kommando. Det lå i luften, at Helms skulle afløse Pontoppidan, jeg ved i hvert fald, det havde Nyholm arbejdet stærkt på. Og det passede mig at komme til Århus, for der boede Trille på det tidspunkt, så kunne vi samle familien dernede. Men der begyndte gradvist at svirre en masse rygter, som også ses i enkelte avisers indlæg dengang, at det skulle være mig, der skulle afløse Pontoppidan, hvad jeg for den sags skyld følte lidt ubehageligt over den et par år ældre kammerat, som på det tidspunkt var chef for Søværnsstaben. Han havde udtrykt engang, at han gerne ville til Århus som chef for SOK, og det kom han så, den 1. april 65, og jeg blev så flyttet til København som hans afløser. Og snakken går videre, og så ender det altså med, at jeg blev udset til at være Pontoppidans afløser og Helms' foresatte.

Jeg tiltrådte den 1. december. Den officielle bekræftelse på udkommandoen fik jeg den 26. august. Da holdt min kone og jeg ferie ovre i Jylland, ved Rørbæk Sø. Vi sad og fik en drink lige før frokost, og så opdager jeg en fiskeørn ude over søen og blev meget betaget af dette kig. Så ringer det på dørklokken, og jeg siger satans også, og så siger min kone, nu skal jeg gå ud og lukke op. Og kommer tilbage og siger, det var postbudet med et telegram. Det er fra Søværnskommandoen. Skide være med det, siger jeg så. Og så da fuglen var fløjet forbi så siger jeg til hende, hvad var det du sagde om et telegram. og så lukker det op, og siger, årh, det er Pontoppidan der siger, at du er blevet viceadmiral. Det er nogle skægge småting. Men det var mig. Jeg tiltrådte 1. december og sad så til udgangen af januar 80.

Men var det dit ønskejob?

Altså, efterhånden blev det jo et godt job. Det var ikke noget jeg havde ønsket. Jeg ville helst have startet i SOK. Der havde jeg selvfølgelig også den bagtanke, at Helms var tre år ældre end mig, så jeg kunne godt nå evt. at få jobbet. Men... jeg tror i øvrigt... jo, der havde jeg sgu et møde med viceadmiralen, hvor han fortalte mig, det var i januar 65. Han fortalte at man havde udset mig til at blive Pontoppidans afløser, og da sagde jeg til ham, at det var jeg ikke selv interesseret i, og forklarede ham, hvorfor jeg gerne ville til Århus og alt det der. Fordi, det var sådan en af de fagligt fine kommandoer. Så sagde han, ja, det nytter jo ikke noget, for regeringen har besluttet det. Så sagde jeg, nåh ja, men jeg skal nok lade være med at være en tøsedreng, så jeg tager de ordrer. Så

siger han, ja, det er i orden. Det værste det er, at det bliver svært at komme af med Dem. Og jeg fik jo syn for sagen ved de senere organisationsændringer, så ... Nå, men det kom til at gå meget godt. Der kom mange problemer, det er klart, men det var en god stab. Jeg fik jo lov til selv at vælge min stabschef, og fandt at Brinck-Lund passede. Jeg kendte ham fra samarbejde i Marinestaben, og han var tilpas meget yngre end jeg. Alternativet havde været Jørgen Petersen, som var nummeret efter mig, og jeg sagde, det er sgu for tæt på. Men det lykkedes mig at få ham gjort til kontraadmiral senere hen. Så det var godt nok.

Men hvad går sådan jobbet som Chef for Søværnet i 1965, hvad går det ud på, hvis du skal prøve at forklare det?

Altså, Chef for Søværnet, dvs kommandoen over Søværnet, og på det tidspunkt med ansvar for såvel personel som materiel som økonomi. Og økonomien var interessant, for vi fik jo altså en bevilling, og den bevilling skulle vi så forvalte. Og det lykkedes os i løbet af et par år at få skåret personelforbruget ned og vinde lidt penge, vi kunne bruge til materiel. Og det var personelbesparelser, som var uskadelige. Bare et lille eksempel: Kasernen brugte ni værnepligtige til at gå vagt på Volden, og jeg sagde, hvad fanden skal vi have den vagt for. Så det blev skåret væk. Det var altså en reminiscens fra gammel tid, at de gik derude. Vi havde jo ingen aktiviteter, og vores krudt var efterhånden flyttet væk til flådestationer og andre depoter. Så det kort af det lange er, at vi sparede en del, rationaliserede en del, og fik lov at bruge pengene. Det var mægtig godt.

Så man sad altså der med ansvaret for at udvikle personel og materiel og finanser. Vi havde den egentlige operative kommando indtil NATO-systemet trådte i kraft, derefter skulle vi være støtte. Og det skete altså kun i krigstilfælde. Vi indgik, - når jeg siger vi, så er det værncheferne -, vi indgik i det der hed Forsvarsstyrelsen, som bestod af forsvarschef, chef for forsvarsstab og de tre værnchefer. Vi holdt jævnlige møder og koordinerede vores aktiviteter. Vi drøftede budgetønsker. Vi tilpassede os hinanden. Hvis Søværnet skulle have en stor anskaffelse et år, så fik hæren eller flyvevåbnet en tilsvarende næste år, sådan gik det på tur. Det var af rent regnskabsmæssige, budgetmæssige grunde. Vi havde et fremragende samarbejde i Forsvarsstyrelsen. Og vi optrådte ofte samlet over for forsvarsministeren. Når man siger over for, så kunne det lyde som der var konflikt i det, og det var der jo engang imellem, men ikke altid. Han havde altså der en organisation han kunne støtte sig på og være garanteret faglig rådgivning og støtte. Så det var først, da vi kom til Ninn Hansen, at det gik lidt galt.

Hvad gik der galt der?

Jo, Ninn Hansen han var en mærkelig person. Men som forsvarsminister ... jeg kan huske, han kom på visit rundt omkring. Hans første visit hos mig, det var ... jeg havde domicil i Gernersegade 20 dengang, jeg modtog ham nede foran, og så siger han, jeg skal hilse Dem fra kongen. Og det overhørte jeg og sagde velkommen hr. minister. Så gentog han det der, jeg skal hilse Dem fra kongen. Han var meget skuffet over, at jeg ikke udviste større respekt for den hilse. Jeg syntes det var fuldstændigt underordnet, nu var det jo ministeren, der var kommet til os. Vi fik jo orienteret ham om mange ting. Der var lavet et forsvarsforlig i 60. Det var blevet sultet økonomisk, og der var noget der skulle regnes om, og vi et forsvarsforlig af 66 i samarbejde med de politiske partier. Så langt, så godt. Så under en selskabelig sammenkomst Ninn Hansen havde lavet, og da vi kommer til kaffen, så siger han, ja, så skal vi jo have lavet en ny ordning. Nu må vi have lavet en fælleskommando. Og vi siger, hvad er det ministeren mener. Jo, nu skal vi have slået ledelsen sammen til en fælleskommando. Så sagde vi, at det måtte vi meget stærkt advare imod, og i hvert fald ikke foretage noget, før der var foretaget tilbundsående undersøgelse. Nej, det skulle laves nu. Og så gik ministeriet i gang, imod Forsvarsstyrelsens enstemmige og skriftlige protest. Og forsvarsstaben og vi ville ikke under de forhold medvirke. Så det var ministeriet der lavede den. Og det blev jo altså til den ordning, der endte med at etablere forsvarskommandoen. Tidligere havde vi jo bare forsvarschefen og forsvarsstaben. Nu blev det Forsvarskommandoen, og der blev bygget et hovedkvarter ude i Vedbæk. Og når det var helt færdigt, så skulle vi flytte ud med vores stabe. Og vi indgik jo altså i Forsvarskommandoen og havde stadigvæk en vis, men ikke ren, kommando over

værnet, for efterhånden så blev økonomien samlet, og delvist personelforvaltningen. Så Tilbage havde vi jo kun selve uddannelsen og det operative samarbejde med de allierede. Det vakte stor bitterhed mellem ministeriet og Forsvarskommandoen. Og jeg må indrømme, forsvarschefen var overordentlig loyal i den forbindelse.

Men det kørte så videre, og vi fik på et eller andet tidspunkt den berømte stabschef G.K. Kristensen.

Ja, ham har jeg hørt meget om. Men ikke meget positivt.

Nej. Han havde siddet som afdelingschef i ministeriet, og har sikkert haft mange fingre med i det spil. Da han blev flyttet fra ministeriet til Forsvarsstaben, var der en af ministeriets maritime medarbejdere der fandt et notat i hans skuffe, og det viste den ordening, som det endte med at blive. Ham havde vi mange skærmydsler med. Men han var jo ude med yderligere centralisering, og da var jeg en sten på vejen, fordi han ikke kunne afskaffe mig i den stilling, jeg havde. Så, han måtte i hvert fald vælge noget drastisk. Værncheferne blev lavet om til inspektører på et vist tidspunkt. Og jeg havde hele tiden håbet på, at der ville komme en ændring, så derfor ville jeg blive siddende, hvor jeg sad. Jeg havde nemlig fået et tilbud om at blive SACLANTs stedfortræder i Bruxelles et par år i forvejen. Men takkede nej, for efter min opfattelse at gavne Søværnet. Men da jeg så kom frem til pensionering, så blev det Lange, der afløste mig. Jeg tror nok han beholdt titlen chef for Søværnet en kort tid, og så blev det lavet om til inspektør derefter. Og så fik hæren og flyvevåbnet tilsvarende. Jeg følte det som en beklagelig udvikling, og jeg kan se stadigvæk, også med den nye ordening der nu er lavet, hvordan man i virkeligheden har slagtet værnene og har lavet så meget fælles, så man tvivler på at sagkundskaben får frit løb. Og det var jo det, vi kunne gøre med værnene.

Ja, De følger vel stadigvæk med i forswarets udvikling selv om det jo nu er 25 år siden, De blev pensioneret?

Ja, af nysgerrighed. Men jeg tager ikke aktiv del i det. Jeg synes at den opsplittning man har lavet er forkert. Jeg synes, det at man havde en værnchefsordening med værnchefer, som styrker producerende myndigheder, der havde fået midler til rådighed og skulle forvalte dem. Og så stille med et værn, der opfyldte de styrkemål, der var fastsat. Det måtte være det ideelle. At man så kunne samarbejde på toppen. Vores ordening med Forsvarsstyrelsen var ideel. Under Ninn Hansen blev det lavet om til et forsvarsråd, hvor han var medlem, så det betød at ... nærmest ligegyldigt. Men jeg synes netop dette, at værnene der er så forskellige, det er jo helt forskelligt at være på vandet, på land eller i luften. Så jeg synes ordening, den var faktisk virkelig god.

Der er en anden ting jeg synes, der også burde have været gennemført, og som man tager nogle små skridt til nu, men jeg tror ikke man får det gennemført til bunds. Nemlig, at forsvarsstaben og forsvarschefen skulle indgå i ministeriet med forsvarschefen som en slags militær departementschef eller direktør, og forsvarsstaben som en afdeling i ministeriet. Det havde vi jo i Søværnet indtil 1950. Det virkede fremragende.

Vedel var også meget utilfreds med en sammenlægning og alle de der ændringer der blev lavet efter krigen.

Jo, og den viste sin praktiske værdi den 29. august [1943], hvor Vedel havde forberedt sig, og hvor han havde ministeren dør om dør og kunne sige, sådan eller sådan.

Men den fungerer jo også kun, hvis man kan sige det sådan, fordi Vedel bestred begge poster. Altså, i hæren var den jo fordelt på to.

Netop, det var det, der var det ideelle, og det var jo en gammel tanke, som fødtes i slutningen af 1. Verdenskrig eller begyndelsen af 20'erne, hvor marinen gik stærkt ind for at der skulle være et sammenfald mellem direktøren i ministeriet og den kommanderende admiral. Det blev først gennemført med Rechnitzer. Men både Konow og Amdrup var inde på tanken. Det blev bare ikke gennemført dengang.

Hvad synes De var det sværeste som chef for Søværnet, var det det der politiske spil, fordi det er man jo ikke skolet i som søofficer, man blev vel nødt til på en eller anden måde at lære at agere i det der, ja, man kalder det jo et spil med politikerne, selv om det jo er dødsens alvorligt.

Ja, indimellem var det svært, det vil jeg godt indrømme, men jeg følte nu ikke de store vanskeligheder, fordi jeg havde, i modsætning til mange tidligere, et godt forhold til departementschefen. Jeg kunne godt se Lancets svagheder, hans måske lidt intrigante facon, som vel var født da han var kontorchef, afdelingschef. Altså, en afbildning af det politiske spil. Men det lykkedes os at komme på god bølgelængde. Og meget ofte så ringede han og orienterede mig forlods om en eller anden sag, eller jeg ringede til ham og sagde, nu skal du høre. Og jeg kan da huske, at ... jeg tror det var ... jo, Gud ved om ikke det var, da Bahnsen skulle være chef for Flådestationen vi fik ham gjort til admiral... Nå, det kan jeg ikke huske. Men i hvert fald, der havde jeg sådan bagdør dengang, og kunne diskutere indtil vi var enige om, at sådan skulle det være. Så røg det officielt bagefter. Det var en god kontakt. Det skyldes at vi igennem tiden også ved mange lejligheder kom sammen socialt. Vi var begge særdeles gode venner med hofjægermester Oliver Sandberg, og han holdt mange gæstebud, og der var vi med. Og indimellem kunne man så drøfte problemer.

Ja, men nåede meget med sådan noget korridorsnak, eller hvad man kalder det, sådan lidt uformelt?

Ja. Og det blev vel også dementeret i min tid som stabschef ved BALTAP. Jeg ved ikke, om De har læst den bog?

Jo, jeg har læst den.

Der får man et klart indtryk af Tage Andersens sygdom og, om jeg så må sige, svigtende evner til at være chef. Og jeg havde et nært samarbejde med både Quistgaard og Lancet. Hvis det brændte løs i den kolde krig, hvad så. Og vi fandt altså hurtigt ud af, at i så fald så skulle Quistgaard komme over og tage kommandoen, fordi der skulle være en dansk chef. Det var sådan aftalt under bordet.

Hvor meget involveret var De i udarbejdelsen af den her FOD NEMOI-plan, fordi jeg ved det er Jørgen Bork og Sven Thiede, som skrev den. Men mens De var chef for Søværnet, må planen vel være blevet, nærmest årligt eller halvårligt revideret. Var det noget De som chef var involveret i, eller var det O-afdelingen, der stod for det?

Hvad var Thiede på det tidspunkt?

Han var kaptajnløjtnant sammen med Borck, da de skrev den i 59.

NEMOI?

Ja. Den der ” Flag Officer Denmark Naval Emergencys Operation instruction ”.

Jeg har ikke været involveret i det.

OK.

Flag Officer Denmark, det har så været SOK med sin NATO-hat på, og det vil altså sige, han var underlagt NavBaltap, altså marine-Baltappen. Og de sad sammen i Karup under krigsøvelser. Så vi har nok haft en kopi af den, men det har ikke været noget, som jeg har været involveret i. Vi var normalt ikke involveret i NATO-planlægning. Vi blev holdt underrettet og de principielle, dem skulle vi godkende. Så det har jeg måske også gjort.

Men sådan fra 65 og til 80, hvor De jo sad som chef, altså den kolde krig gennemløb jo et forløb i den periode, hvor den jo er meget kold i starten af 70'erne, og så bliver den ...

Ja, den var jo kold allerede før. For jeg kan da huske, i hvert fald, da jeg var chef for ÆGIR og undervandsbådseskadren, da var den kold. Og vi foretog jo nu og da en slags flagvisning i Østersøen. Jeg kan da huske, at jeg engang foretog en besejlingsøvelser og kom forholdsvis tæt på den baltiske kyst, og blev naturligvis straks skygget af et bevogtningsfartøj. Men vi opførte os pænt,

så der skete ikke noget. Jeg holdt meget ofte ubådsøvelser mellem Christiansø og Bornholm. Der havde vi et særligt øvelsesfelt. Og efter øvelserne lå vi som regel til ankers nord for Gudhjem, for at blive set klart. Og jeg gjorde mig naturligvis også mine tanker om, hvis nu ballonen gik op, som vi kaldte det, hvad så. For vi kunne jo risikere, at der pludselig skete en masse, så man ikke kunne modtage ordrer. Og vi havde Den kongelige Forholdsordre. Så jeg forestillede mig, at i en krisesituation, så ville jeg have ÆGIR for anker lige nord for Stevns, sådan så man havde luftbeskyttelse fra NIKE-batteriet, og så ville jeg have undervandsbådene liggende på bunden klar til afgang, hvis det blev nødvendigt. Og så tage dem op om natten. Det var sådan flygtige tanker jeg gjorde mig. Lige så vel, som jeg forestillede mig, at hvis ubådene skulle deployeres, så ville jeg, med mindre jeg fik anden ordre, gå nordpå med ÆGIR og holde om jeg så må sige en tilbagetrukken basis for bådene. Jeg havde også tidligere, da jeg var chef for ROLF KRAKE, da havde vi også flagvisningsopgaver. Vi optrådte ofte i Bornholmske farvande. Der fandt i øvrigt den første dansk-tyske flådeøvelse sted.

Den fortalte De mig om sidst, det var den der High Jink.

High Jink, ja. Og jeg kan huske, engang vi havde luftværnsskydning mellem Bornholm og Møn, og vi blev skygget af en østtysk patruljebåd. Vi havde altså et fly med slæbemål, og vi knaldede løs med 40mm, og så var vi sgu så heldige at ramme bugseretrossen, så målet styrtede i havet for øjnene af tyskerne, så de må jo have anset os for at være særdeles kvalificerede.

Ja, det må man sige.

Så, den er nok gået videre.

Ja.

Et andet træk i den kolde krig, på det tidspunkt da man flirtede med begrebet fredelig sameksistens, da havde vi jo russiske flådebesøg i København nu og da. Og jeg var da vært ved adskillige arrangementer. Og i den forbindelse havde jeg den pågældende eskadrechef til middag eller frokost, og der var receptioner i den sovjetiske ambassade. På den måde havde vi et vist kendskab til dem. Og ved ét flådebesøg havde vi middag i Søofficersforeningen, min kone havde den sovjetiske ambassadør til bords, og han siger på et eller tidspunkt i samtalens løb til hende, om ikke det var en idé at jeg aflagde besøg i Sovjetunionen, for så ville han da sørge for en invitation. Så siger hun, jo, på én betingelse. Betingelse? – ja, jeg skal med. Så fik vi Gud hjælpe mig et par måneder senere invitation, som ministeriet accepterede.

Det var i 72/73?

Ja. Og havde en interessant tur derover, og genbesøg året efter.

Af Gorshkov.

Af Gorshkov, som vi jo underholdt med at vise ham en minelægger og en torpedobåd, og artilleriskolen på Gniben. Det var meget skægt.

Og Søllerød Kro?

Søllerød ... nå, De har hørt historien?

Ja, De fortalte om den sidst. En vældig historie. Jeg kan lige se Gorshkov med kone sidde der på Søllerød Kro. Det er jeg ked af, at der ikke eksisterer et godt billede af. Det kunne have været fantastisk.

Jeg har et billede, hvor han besøger os på Holmen. Og der er vist også et, hvor han lægger en krans i Mindelunden.

Ja, jeg har set dem igennem.

Ja, De må undskylde, hvis jeg gentager.

Nej, det gør ikke noget. Jeg kunne bare have stoppet Dem.

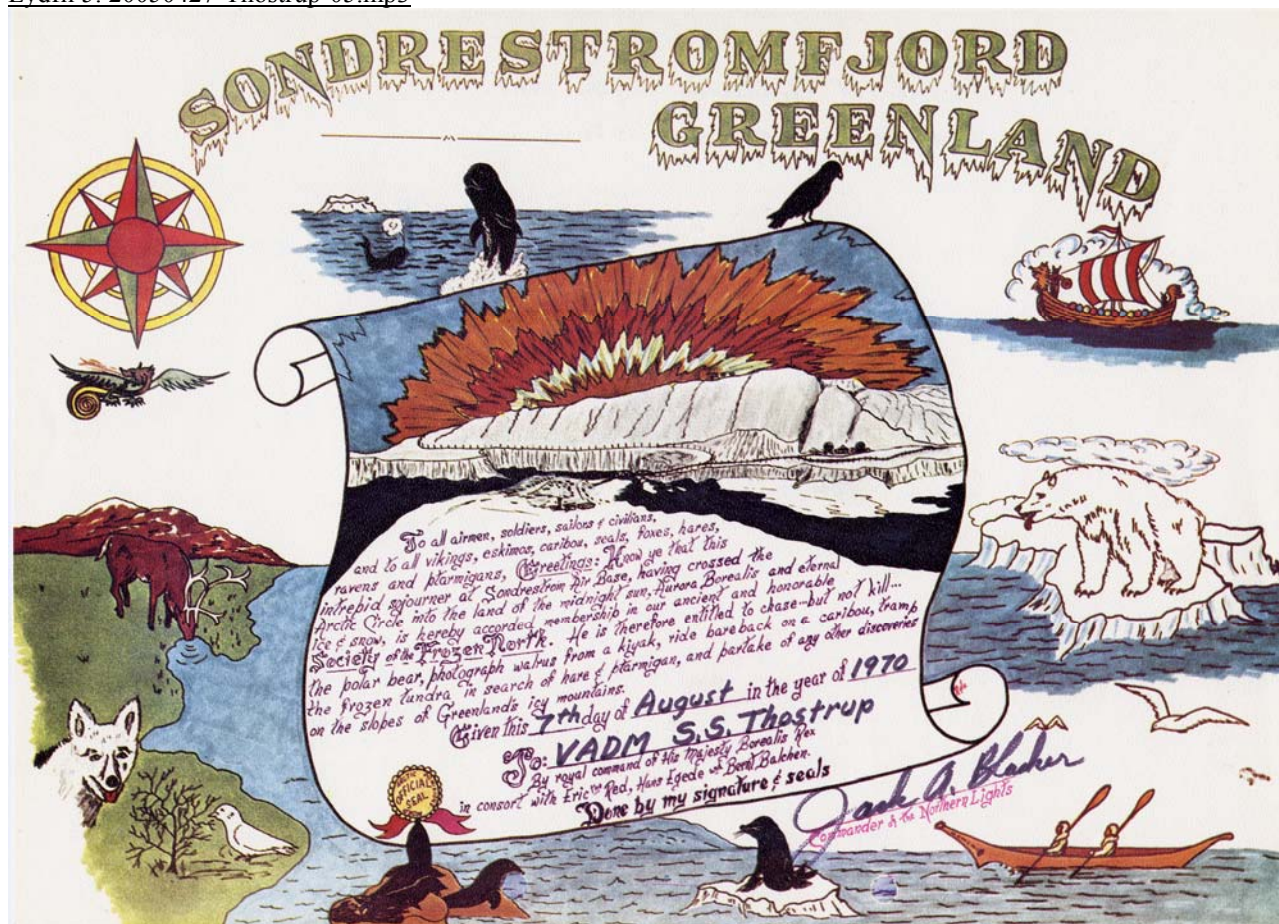
Ja, i min alder der kan man godt falde for fristelsen.

Nå men så længe det er en god historie, så kan den jo godt tåle at blive gentaget.

Ja-ja, OK.

Men ... nå nu tabte jeg lige tråden ...

... [skift til ny lydfil] ...

... der har jeg fået et polarbevis for en admiral Thostrup. Hvordan bliver en viceadmiral døbt. Fordi, jeg ved at besætningen gennemgår et forholdsvis hårdt ritual, men jeg ved ikke om en viceadmiral og chef for Søværnet, han er også er igennem sådan en tur, når han skal døbes?

Ah, det var sådan lidt mere nådigt.

Ja, det tænkte jeg nok.

Jeg fik lov at smage på det der salt-og-peber traktament, og ... nej, jeg tror jeg slap.

OK. Kan De huske hvor og hvornår det skete?

Ja, det var i 66, og det var på en Grønlandstur, hvor jeg ledsagede Jens Otto Krag og Helle Virkner med følge. De foretog en Grønlandsrejse. Jeg tror Grønlandsminister Lars P. Jensen også var med, og så en hær af journalister, så vi måtte have to skibe, INGOLF og enten VÆDDEREN eller HVIDBJØRNEN. Og det var der ombord, polardåben fandt sted. Der findes et billede, hvor man ser Jens Otto Krag, vist oven i købet stående i baljen og står og drikker den her trylledrik. Det var dengang. Og hele banden kom turen igennem, og jo mere menig man var, jo værre blev det.

Ja, det ved jeg jo.

Det var lidt udemokratisk måske.

Ja-ja, det var meget skægt.

Der findes et fremragende billede af INGOLF med viceadmiralsflag på med følge af et andet inspektionsskib i frisk vejr på Discobugten. Det har jeg i hvert fald brugt engang til en julefrokost. Og jeg fandt jo på, at mine julekort, de skulle være billeder af typiske enheder eller begivenheder i det forløbne år. Det synes jeg var meget skægt at finde begivenheder, og derunder havde vi INGOLF med admiralsflag i polarregionen.

OK, jeg tror jeg kender billedet, men det lyder da som en meget god idé.

... [skift til ny lydfil] ...

Lydfil 5: 20050427-Thostrup-05.mp3

Efter at De er stoppet som chef for Søværnet, så er det jo at man i 84/85 begynder om at snakke om at nedlægge Holmen. Og der kører de den her "Hold på Holmen" kampagne, hvor De jo bliver en smule involveret?

Ja. Det var i slutningen af 80'erne.

Ja, det er i 88, ja.

Det der "Hold på Holmen", det noget som fællesorganisationen af arbejdere ... jeg kan ikke huske den nøjagtige titel, men det var fællesorganisationen, altså dels arbejdere inden for flåden og inden for hæren. Og et af de fremtrædende medlemmer, det var ... han hed Henning Bom, tror jeg nok, som var formand for det. Og jeg tror det var ham, der fik lavet den kampagne, hvor der var plakater på busser og sporvogne osv. Og på det tidspunkt var jeg sat i gang med et arbejde om Holmen, orlogsværftet, som led i det der "København før og nu". Det var Bo Bramsen, der jeg havde nær sagt beordrede mig til det, ha-ha. Og den blev meget sjov at lave, den bog. Og da fik jeg så fat i det der "Hold på Holmen" og fik den med som en af illustrationerne. Og bogen udkom i 89, og på det tidspunkt var det principielt besluttet, at flåden skulle flytte, men ikke iværksat. Så den bog dækker altså Holmens historie, fuldstændige historie, fra 1692 til 1989.

Men hvad synes De om beslutningen om at flytte fra Holmen?

Altså, jeg ville aldrig have tiltrådt den.

OK. Er det af strategiske eller rent historiske årsager?

Mest strategiske. Nu havde Holmen jo den ulempe at ligge ved en hovedstad. På den anden side er en hovedstad jo et interessant objekt for en modstander. Og så er det et grænseområde. Så en hvilken som helst aktion mod Danmark ad søvejen måtte også forsvares i Øresund. Så derfor var jeg at den opfattelse, at der skulle stadigvæk være et støttepunkt her, ikke nødvendigvis basis for hele flåden, for vi havde jo også to andre flådestationer, som i parentes bemærket ikke var bygget efter Søværnets ønsker, men efter NATO. Men jeg synes at der var absolut berettigelse i at have torpedobåds og mineskibs basis her i hvert fald. Undervandsbåde kunne vi fordele på Holmen, og det var et økonomisk spørgsmål. Men der blev jo indrettet en station på Frederikshavn, så det kunne være deroppe også. Og traditionelt ville en af de første beredskabsforanstaltninger formentlig blive udlægning af Københavns minespæringer og dertil hørende bevogtning. Så, jeg synes det var forkert. Og så selvfølgelig traditionelt, det er klart. Og alle de etableringer vi jo har her, skoleområdet. Men det var slet ikke min kop te.

OK.

Jeg kan huske, da etableringen af Frederikshavn og Korsør kom på tale, så var det faktisk kun udnyttelse af de eksisterende tyske etableringer de to steder, hvor vi fandt at en spredning af flådens beholdninger var nyttig. Og der kunne man så etablere depotområder. Det var hele aspirationen. Der var tanker lige efter krigen om etablering af en helt ny flådebase, dvs det var oppe allerede i 30'erne. Nemlig en flådebasis ved Sejrøbugten, og vi oven i købet med et kanalsystem til Isefjorden. Men det var så enormt omfattende og kostbart, så det droppede man. Men jeg kan huske, at da talen om de to NATO-baser ved Korsør og Frederikshavn kom op, så sagde vi, hvorfor så ikke tage Sejrøplanen op i stedet for. Men det blev altså ikke til noget. Nu var der jo et rudiment de to steder. Man var også inde på en flådestation i Århus Bugt, men det var også bare tankeflugt. Og Frederikshavn og Korsør blev jo finansieret over NATOs infrastruktur, og daværende chef for

2.afdeling i ministeriet, jeg tror det var general Lindhardt, han øjnede jo der gode muligheder for at finansiere denne spredningsplan for flåden, og så efterhånden tog det ene ord det andet, og det skulle være sådan at de kunne huse NATO-forlægninger. Men det kunne kun blive på gæstebasis.

Ja-ja. Der blev ikke behov for så store baser, heldigvis.

Nej.